

(I

Kleren maken de man, mannen maken de kleren van de vrouwen, vrouwen maken geen mannenkleren. De

modderkoningin, absolute vorstin in het
rijk der vloot, hebben nu te bezocht,
dat zij alleen konden lanceren omdat
zij absolute vorsten zijn. Zij hebben ge-
woon eens willen zien hoever zij konden
gaan. Bezezen is dat vrouwen, d.w.z. zij
die er prijs op stellen naar de mode ge-
kleed te gaan, nooit meen zeggen, dat zij
alles aantekken, dat zij elke eigen
smaak onderdrukken, mits het maar mo-
diens is. De mode is een wrede tiran en
de onderdanen van deze tiran slijken
alles wat de tiran bevelt. Iets anders,
iets nieuws, iets doovallends gepaard
omgewoond en het voortdurend gepaard.

De koningen hebben dan nu, ten einde raad waarschuwend, de zak-lijn ontworpen. Men neemt een lap en daarin wikkelt men zich. Dan wordt de zak dichtgemaakt en mevrouw is gereed. Het zijn nu dure zaken en gewroffene zaken maar het principe is zo. Zitten is een kwelling, lopen een halsbrekend avontuur, staan schenkt wat verlichting. Dus dan maar sterven. Mei de bestedingsbederking geven oude gordijnen, lakens en dekens al gauw het gewenste resultaat. Wij meenden, in onze leken-ommozel-

Dese komteken in de Hales van Pa-
lyke hebben het begrepen, het belache-
lyke doodt. Zij zijn de spiegel van deze
wille zakkenadvastier. Zij zal het laken
niet langer met vreemde dragen en met
als tenminste de komtegen de zakken,
latten zakken. Wij hopen spoedig.

De rede „De idee van de openbare school”, door dr. J. C. Brandt Corstius, gehouden op het jaarcongres van het H.V. te Amsterdam en reeds eerder verschenen in *Rekenenschap*, is nu in brochurevorm uitgegeven. De redevoering is een zeer geslaagde poging om, in een tijd van verzuijing en splitsing in en van het Nederlandse volk, waar de eenheid vrijwel alleen nog gevonden wordt op de tribunes van een stadion bij een internationale voetbalwedstrijd, nog eens duchtig na te gaan welke waarde de openbare school bezit en op welke positieve grondslag deze is gebouwd. De tijden zijn voorbij dat de z.g. neutraliteit, die men van R.K.- en orthodox-protestante zijde haat verweet, in hoofdzaak negatief bepaald

was.
Bradt Corstius schetst eerst de tijd, om 1800, waarin de openbare school, als onderdeel van een „algemeen nationale en burgerlijke opvoeding” ontstond. Deze school was in wezen een vrucht van de Verlichting en droeg een ondogmatisch, protestants-christ-

De schoolstrijd begint waar rooms-katholiek karakter.

lieken en gereformeerden dit schooltype niet langer wenschen. Zo kon de openbare school haar taak, een factor te zijn tot nationaal saamhorigheidsgevoel niet langer vervullen. De openbare school werd in de neutraliteit gedrongen. Zij bleef de school voor hen, die de eenheid bleven zoeken, ondanks de verschillen in levensovertuiging en voor hen die geheel of gedeeltelijk van de kerken waren afgedwaald, maar ook voor hen, die om een andere reden een school, stoeiend op hun bepaalde geloofspopavingen, niet bezaten, Maar het werkelijke karakter van deze school kwam, naarmate het bijzonder onderwijs groeide, steeds minder tot uiting. Dat karakter heeft een aantal trekken en het is goed om juist nu, waar de openbare school een nieuwe bloei-periode is ingegaan, hierop de aandacht te vestigen.

Allereerst erkent zij de menselijke ver-

¹⁾ Naar aanleiding van de brochure *De idee van de openbare school*. Uitgave van het H.V. Prijs f 0.60.

Alleen voor hen die menen dat zedelijk en geestelijk leven uitsluitend mogelijk is in een door een bepaald geloof, die godsdien-
sting en geestelijk leven identiek stellen, zul-
len principieel dit schoolytype minder waar-
de toekennen dan de bijzondere school.
Voor alle anderen, van welke levensover-
tuiging ook, is de openbare school, als af-
spiegeling van de Nederlandse samenleving
niet alleen aanvaardbaar maar ook wense-
lijk. Het is goed dat deze gedachten in ge-
noemde brochure nog eens duidelijk worden
geformuleerd.

B.

Humanistisch vormingscentrum voor militairen uitgebreed

humanisme? Het conflict Oost-West, Vraagstukken van sociale politiek, De jeugd nu en vroeger, Sexuele problematiek, Bewaapening en anti-militarisme, De betekenis van de moderne kunst, Men ziet het, inderdaad vele z.g. jevensvragen die ook in het leven van ieder burger een rol spelen. Het lijkt me een groot voordeel dat jonge mensen de gelegenheid krijgen daarover eens rustig met elkaar van gedachten te wisselen.

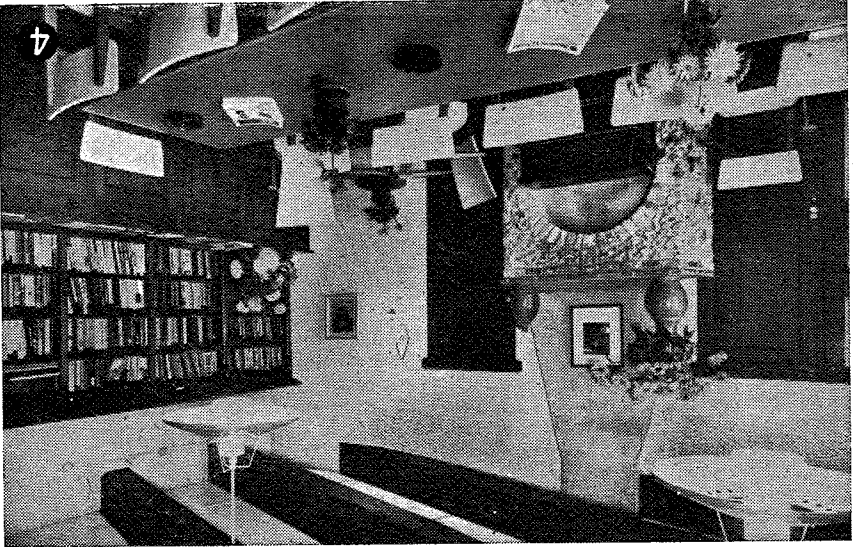
De werkwijze is zo dat we als regel bij ieder onderwerp beginnen om de deelnemers in sectie-verband (groepjes van 4 tot 6 deelnemers) eerst zelf hun voorlopige mening te laten vaststellen. Deze komen dan in het algemeen groepsverband en dat heeft naast altijd tot gevolg dat een levendige discussie ontstaat. De taak van de leiding is vooral om ontbrekende kennis aan te vullen, te zorgen dat ieder kans krijgt zijn mening naar voren te brengen, te hoeden voor te veel zijpaden en te helpen bij het vormen van de conclusies. Deze conclusies behoeven trouwens niet uniform uit te vallen, er wordt niet gestreefd naar een volkomen eenstemmigheid aan het eind van de discussies. Het doel is gestereld naar een van de deelnemers en niet het bereiken van eenstemmigheid. Soms is deze er wel, soms ook niet.

Naast deze discussies worden de avonden gebruikt voor cultureel verantwoordde ontspanning: goede muziek, voordracht, inleidingen geheel van bezigheden zijn voldoende vrije uren uitgetrokken om de deelnemers gelegenheid te geven tot persoonlijke bezinning, een vrij gesprek met enige anderen of om nog eens een gesprek op te zetten onder vier ogen met de leiding van de bijeenkomst.

Ik meen dat op deze wijze goed werk wordt verricht voor een aantal jonge mensen. Dit aantal zou dus in de nabije toekomst 3000 kunnen worden op grond van de toezegging van de minister. Eerste versta is daarvoor dat de belanghebbenden. De lezers van Mens en Wereld zouden ons daar bij zeker kunnen helpen. Ook in vergaderingen van de gemeenschappelijke Verbond zou de aandacht er op kunnen worden gevestigd. Mogen wij dus langs deze weg ook een beroep doen op de gemeenschapsbesturen?

Het adres voor het opgeven van deelnemers en het verkrijgen van nadere inlichtingen is: Humanistisch Thuisfront, Hekelveld 16, Amsterdam.

H. LIPS

Interieur van het Adlerhuis in Amsterdam

In het jaar 1952 kreeg het Humanistisch Thuisfront toestemming van de Minister van Oorlog om te komen tot oprichting van een centrum voor militairen gedurende enigszins gelijke aandacht voor ons vormingscentrum bij de militairen te wekken.

Zeker, wij hebben op het ogenblik, met een actie ingezet met affiches en folders maar een ieder die wel eens te maken heeft gehad met de vormen van bekendmaking weet hoe zeer iedere papieren actie ten achter staat bij het gesproken woord en het persoonlijk contact. Het bestuur van het Humanistisch Thuisfront beraadt zich daarom ook thans op andere middelen.

Het lijkt me echter goed om langs deze weg een beroep te doen op allen die op de een of andere wijze in contact komen met jonge mensen. Ik denk vooral aan ouders, jeugdleiders n.l. of van maandagavond tot woensdagmiddag of van maandagavond tot zaterdagavond. De deelnemers krijgen voor zo'n bijeenkomst z.g. uitnodigingsverlof als zij minstens drie maanden in dienst zijn. Minderjarigen moeten een schriftelijke toestemming van ouders of voogd aan hun commandant overleggen.

Aan een bijeenkomst nemen ongeveer 30 militairen deel. Het grootste deel van het programma is gewijd aan gesprekken en discussies. In de eerste zitting van de bijeenkomst stellen de deelnemers zelf de onderwerpen van gesprek vast. Op deze wijze variëren de onderwerpen van bijeenkomst tot bijeenkomst maar er zijn toch een aantal onderwerpen die regelmatig terugkeren. Daartoe behoren bijv. Wat is humanisme? Hoe staat de humanist tegenover godsdienst en kerk? Heeft het humanisme een politieke bedoelingen? Wat is religieus

bezoegdheid. Het is n.l. niet zo'n eenvoudige taak om te groeien van 360 deelnemers tot 3000. Daar zal zeker de nodige tijd mee gemoeid zijn en dan er blijft een groot verschil tussen de confessionele vormingscentra en het humanistische. In iedere kazernes is minstens één aalmoezenier en één veldprediker aanwezig die in de verplichte lessen geestelijke verzorging iedere week contact hebben met een groot aantal militairen en deze, vanzelfsprekend, kunnen wijzen op de aanwezigheid van de confessionalistische vormingscentra. Wij gunnen dat die andere vormingscentra. Wij gunnen dat die andere vormingscentra.

Antoon Zischka: Europa leeft (vertaald uit het Duits. Uitgegeven door Nederland's Boekhuis te Tilburg, f 9,90).

Europa leeft

Als u te veel boeken heeft gelezen waarin theologen, amateur-theologen, wijsgeren en semi-wijsgeren, cultuursociologen en zij die zich daarvoor uitgeven, u willen aanpraten, dat Europa op zijn laatste benen loopt en dat de ondergang – in welk opzicht eigenlijk? – nabij is, is dit boek een verfrissend bad. De „razende reporter“ Zischka heeft de „achtergebleven gebieden“ van Europa bezocht en heeft overal aanzienlijke verbeteringen bespeurd en overal grootsche projecten gezien, die bewijzen, dat uit het oude werelddeel nog gedurfde en machtinge initiatieven komen. Een fris en interessant boek, wat stordig, waar schijnlijk baastig, uitgegeven op vijf slecht papier. Heel erg is dat niet, want het is een journalistiek boek, een passant en geen blijver in de bibliotheken. Men leest het ademloos, zoals het geschreven is.

B.

23 november 1957

Sijners herinneringen reiken tot aan zijn jeugd een dikke veertig jaar geleden. In zijn boek - uitgeave Het Parool/De Nieuwe Pers - heeft hij getekend de enkele beelden welke hem uit die dagen nog helder genoeg voor ogen stonden, voordat hij ze vergat... Ondanks de „hij“, die hij voortdurend op het eerste plan plaatst, die hen daarvan kan bevrijden. Zijn „prachtige“ boekje heb ik in mijn boekenkast gezet naast dat andere, ook kortgeleden ver-

de Amsterdamse Joden voor „hun“ Italiaan-
sche vader. Over de nationaalistische heide
van Kippig Halsleefte – de vijf-
tel blinde „handelaar“ in tweedehands rom-
mel – en Mark de Laarzenkonink, over de wj-
ze vooral waarop zij hun zuur stuk brood ver-
dienden. Over de kwalzilver op de zondags-
markt en over de boeienkoningen, over de „slab-
besmachers“ – liefjezsangers en bedelaars, die
de duurt overstroomden vlak voordat de sab-
bat inging – over de „sloopiers“, die van
kluijters vóór hun kleermakers kopers binnen
trochten te maken, over de slouwers aan de
kade die – omdat er wéér geen werk was
opstandigde!, welke leefde in hun harten te-
gen het lot waaromt zij „uitverkoren“ waren.

Die plotseling door een volslagen, krankzinnige - tot leider van een groot (in uitzgebreide, altijd hongerige groep kinderen, breide (in) volk "grocopen" - als, wereld-vrijheid en nummer één" op een zeer waaier-voetstuk werden gezet, daarvan moesten vallen in een elende zo gewelddadig als niemand ooit voorstelbaar had gedacht.

dert, dat Hitler's moordenaars over de Jood-Ver-
 trekkelde jaren geleden verscheen. Slijstver-
 volg op het innige. "Die en die is er nog," dat
 de beoogde: "het is ingesomd en
 herinneringen op aan de kleine handelaartjes,
 de bijna verpandde scharaartjes die de
 Amsterdamse "Jodenhoek" — de straatjes en
 Rappenburggrast en Weesperstraat — be-
 woonden, die daar hun eeuwenoude leed en
 mannen en vrouwen, die met moeite het da-
 gelijks brood bijeen schraapten voor hun soms

[illegible]

ongelukkgest." Nu ik Meyer Snyders boekje „Voordat ik het verget" wil bespreken licht dit citaat uit Klar

eerder een offer, dat door de mensheid werd; de smarten der beloften en der zonde, die voortdurend in de wereld heersten enzoovorts dat dikwijls zijn zij heet

„Het is een grote vraag in welke zin men het Joodse volk het uitverkorene mag noemen; het gelukkigste was het niet; het was

C. P. H.

zorging in de weg staande discriminatie. plooiing van de buitenkerkelijke ver-
nen werd met de liquidatie van een, de ont-
tisch Verbond genoegzaam bekend zijn, begon-
nu beoeleningen en praktijk van het Humanis-
de goede richting zou ongewijfeld zijn van waneer,
volk op het spel staan. Een belangrijke stap in
in zaken waar de geestelijke belangen van ons
dat het beredeld was, is en zal blijven tot overle-
Humanistisch Verbond slechts worden gezegd
basis, ten gunste van die in nihilisme dre-
stichten kenbaar maken, blijven zoeken naar een
terrein van de geestelijke verzorging in de ge-
is, dat de geestelijke stromingen die zich op het
jaarverslag schrijft, dat het aanbevelenswaardig
verzorging. Wanneer de hoofdredaktant in zijn
dienstige, noch om buitenkerkelijke geestelijke
tueel is, niet vraagt om contact, noch om gods-
voren van wie de dreiging van het nihilisme ac-
voorafgegaan aan het feit, dat de degenen, ten aan-
wel, dat de thans van kracht zijnde bepalingen
zoude te voeren. Een zeer belangrijke bezwaar is
deze regelgeving verscheidene ernstige bezwaren
worden gebracht. Het is niet moeilijk tegen
cedent met een geestelijk raadsman in contact
discipline van een geestelijk na een moeilijke pro-
lijke geestelijke verzorging kunnen door de-
wijzen en naderkerkelijke vragen om buitenkerke-
at-
de godsdienstige geestelijke verzorging af-
de aanwezigheid van de kerken. Slechts zij
ten in de geestelijke verzorging is voorzien door
ten in de geestelijke verzorging is, dat in de geest-
voort de huidige regeling van de geestelijke ver-
geestelijke verzorging is oecodend. Grondslag
band met de positie, die de buitenkerkelijke
besteden, houdt ongewijfeld ten nauwste ver-
telijke raadsleden in hun bijdragen aan de gees-
en op de contactaanpakken voort de gees-

Hebben.
Het probleem van het dreigende nihilisme in de strafgeschiedenissen, waaraan de hoofdgeschiedenis-

Q uadans de moenijkheden, die de kerkelijke verzorging in de weg worden gelegd, groeit dit werk. In 1956 stonden 39 kerkelijke raadsbescheiden van het H-Verbond ter beschikking van de gedinieren. Hadden deze geestelijke raadsleden in 1955 aan 109 aanvragen om uittenkerkelijke geestelijke verzorging te voldoen, in 1956 liep dit aantal op tot 391. Toch zijn er in de geesteliken nog vele gedeelenden, die noch met een godspedische geestelijke verzorging met een geestelijk raadsman contact

proces mede te werken.

op een zeer bijzondere wijze. Het is niet alleen de geschiedenis van de kerk, maar ook de geschiedenis van de mensheid die wordt behandeld. De auteur maakt gebruik van een groot aantal historische gegevens, die hij zorgvuldig heeft verzameld. Het resultaat is een boek, dat niet alleen voor de kerk, maar ook voor de mensheid van belang is. Het is een boek, dat de lezer doet beseffen, dat de kerk niet alleen een religieuze organisatie is, maar ook een menselijke organisatie, die zich moet ontwikkelen en aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Het is een boek, dat de lezer doet beseffen, dat de kerk niet alleen een instituut is, maar ook een gemeenschap, die zich moet ontwikkelen en aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Het is een boek, dat de lezer doet beseffen, dat de kerk niet alleen een religieuze organisatie is, maar ook een menselijke organisatie, die zich moet ontwikkelen en aanpassen aan de veranderende omstandigheden.

paalde gedeïneerde zal mogen aanvaraden." Dat is nuchtere taal. Beveiliging is een belangrijk vraagstuk, maar de pogingen tot liquidatie van de strafverzwarende en mensontkerpende omstandigheden, alsmede tot een wettelijke bevestiging van de gedeïneerde zullen daaraan niet mogen worden opgeofferd. Het verslag bestaat enkele paginas aan de geestelijke verzorging, waarin ook het Humanistisch Verbond is betrokken. Geestelijke ver-

aan de op de gedeeftende onderwerpen en en de
vallenig samenname van technische onder-
werpen. Het is een opbouw van technische
vrijheid te bereiken. In een opbouwende
cipes gebaseerd op een opbouwende
handhaving op de opbouwende
een instelling op bevestiging gericht stelsel
van regelen en voorstellen, zullen de ont-
vlichtingskansen dan ook uitgeraad nog veel
groter zijn. Het scheppen van deze kansen is
aan nisto dat genomen zal moeten worden in
dien men men de tijd der definitie dienstbaar
maken aan de terugkeer van de gedeeftende in
de vrije maatschappij. Het geaangene
lezen echter nummer oopdracht nisto's
om nemen. Op grond van een zo verantwoor-
mogelijk te observeren, zal men moeten
sists welk nisto men te aanzien van een de

vluchting gebaseerd regiem.

volgende op: „Het zal ook in de toekomst vijf-
zestig procent van de laatste jaren zoover de aandelen-
waarde wordt teruggekeerd naar een prijs van 100
cellulae en prima do het voorcomen van een
strijk

Het was te verwachten, dat het verslag op-
criminaliteit.

[illegible]

Nog steeds wenden vele mensen zich af van misdaad en misdadiger in een onbedroefde gevoel aan. „Deze mens heeft een misdrijf begaan en dus moet hij worden gestraft.“ Een verslag als het onderstaande vraagt aandacht voor de stelling, dat wij in feite bijzondert weinig weten van misdaad en delinquent. Het getuigt bovendien van de ernstige wil om met een inzicht te krijgen. In dit verband is van meet te onderschatten betekenis de arbeid van Ministerie van Justitie en het wetenschappelijk werk dat in Benelux-verband en in het kader van de Verenigde Naties en de Raad van Europa wordt verricht. Stil werk, waarvan wij-
nig naar buiten treedt, maar dat ons op den duur dichter moet brengen bij de oplossing van de naar twee kanten veel licht verstrookende

bij de boekhandel een exemplaar bestellen.
Voor een drietal punten moge een uitzonde-
ring worden gemaakt

ruim tachtig blaadzijden tellende boekje in deze beschouwing de revue te laten \passeren. Wie daarvan kennis wil nemen kan bij het Staats-drukkerij- en Uitgeverijbedrijf in den Haag of

ook als die gedetineerd is.

die de aandacht verdient van iedere Nederlander met belangstelling voor de medemens,

schijning wijst het op het onmiskenbare feit, dat het gevangeniswezen een publieke zaak is.

een verainwoord beuauueuug van geueueueue-
den te komeu eu van de moeueueueueu die
daaruu uorueu ouueueueu uoor zuu uer

de pogingen die worden ondernomen, en die nog bij lange na niet zijn afgesloten om tot

zij het vanwege de bestedingsbeperking in meer beknopte vorm, een uitstekend beeld geeft van

▲ **erschenen** is het verslag over de werkzaamheden van het Nederlandse Geniezwesen in 1956, dat evenals vorige jaren,

Nederlands gevaar

(Vervolg van pagina 4)

schenen ontroerend-zuivere boekje: Marga Min-
 laai ons proeven hoe wraag de verdrukking –
 iedere verdrukking – smaakt. Dat er zo velen
 zijn die zijn boekje kopen – het kost f 3,25
 en belooft druk op druk – geeft mij, ondanks
 alle grote, onuitwisbare verdriet, een stille
 vreugde.

J. VAN STRATEN

(*) Zie „Kierkegaard, een keuze uit zijn
 dagboeken”, vertaald en ingeleid door dr.
 H. A. van Munster (blz. 31). In Uitgave van
 het Spectrum.

glad. Als een ei . . . !!

zijn!" Het is een lat, hieldeloos stuk, dat wel beschouwd helemaal niet grappig is, alleen maar

Dit zijn schone woorden, maar ik heb geen fantasieische genoege om ze te geloven. Nee, dit poëte mannefje, dat eerst, getroefd door de erotische huwelijks met natuurlijk de verkeerde van drie zusters, vervolgens uit verveling zijn vrouw bedriegt, en als hij op zijn beurt bedrogen wordt, haar meerschiet, waarbij hij dan lissig de schijn weet te wekken dat haar minnaar de moordenaar is, zodat deze tot twintig jaar vungangarheid wordt veroordeeld – ik kan met de beste wil van de wereld in hem niet de in-carnatie zien van welke waarheid daar ook, noch in zijn schepser een fanaatke waarheids-zoeker. Ingeendee, ik verdenk de laatste ervan, wat niet al te flijnzinnige snaktyfen en verder het excuus om „de hele boel toch maar een rotozooi te vinden”. Dit is niet een maar-schapfj-onnismaskering, die wordt ingeven door verontwaardiging, en de enige „eetrijkhed”, die verontwaardigt is die van lawnonn eertijl.

Marceau zelf er mee akkoord gaat — „er is niet het kleinste leugen-vlekje op de ziel van Magis. Het is zonder twijfel een zwarte ziele, maar dan zwart als een negerhuid. Zwart omdat de kleur van de waarheid zwart is. In de ogen van Magis is de wereld een el, gesloten en zonder bars. Om het te breken en de heerlijke dood te kunnen opslurpen kan men zich slechts bedienen van een instrument: dat, noemt, Bloy de gemeenplaats, Don Quichotte het spreekwoord. Met andere woorden: de leugen-Magis, man van de waarheid, gaat zich bedienen van de leugen met de strengheid van

Toneelpraktijk

rijk op het mensdom. Ik heb om mijn bij-
 draak ook gelezen, maar helaas, tot betere ge-
 lachten erover heb ik mij niet kunnen beken-
 nen. Het aaneur van dit "pièce comique" wordt op
 het omslag geschreven als behorend tot die tran-
 e schrijvers, die het vóór alles om de waar-
 heid te doen is, en zijn Emilie Magis zou dan
 de "incarnatie van de waarheid" zijn. Van deze
 Magis wordt om de ziel als op een röntgen-
 scherm doorzichtig gemaakt. "Er is — ik ver-
 stel eenkele zinnelofs van deze omslag-interpretatie, waaraan men wel mag aannemen, dat

Nog altijd zoekt dunkt me een deel van het publiek in de schouwburg niet zo zeer

Is een blijspel
niet meer een

1990

een blijspel. LIBBE VAN DER WAL

ling van een hartverwarmend stuk. En bijstelt-bezetting is uitstekend. Een prachting voorstel-actueel, en ook het spel van de rest der kleine van de goedhartige drifkop een waarlijk groot van de Lange toont zich in de veelteende rol den het te gaan zien — dat kan ik van hartel-krijgt soms een fransisch accent. Maar aanran-dit stuk is niet alleen maar om te lachen, het het verdort storten — dat kan hij niet. Ook wrak is weggezakt, en zijn vijand van jaren in ontladen, dat komt er niets. Zijn begerte naar al zijn opgekropte wreakegevoelens zich zullen dan tegenover de oude vijand komt te staan en en woede, zal hem vernietigen. Maar als hij den, en de Bolle, buiten zichzelf van verdort door de zo lang gehate „vriend“ laten verhe-schuldigt gewaand pleegdochterij heeft zich-onkrijgt hij op onverwachte wijze. Zijn on-kas zich eens op deze man te kunnen wreken. Die laat ondeggaan, zodat hij er lenslotte naar smakt vriend, die hem daarvoor vele vernederingen-dingen geld leent van zijn schatrijke jeugd-die doorloopt voor zijn twifelsachtige uitwin-tranen versikt. Deze „Bolle“ is een pechvoegel, heel weinig, of ook bij hem is de lach in de hiel niet van de hand gelopen. Het scheelt maar desondanks is de geschiedenis hem deze keer Achard. Achard weet wat een blijspel is, maar over De Bolle (Le Patate) van Marchen

paald verrukt ben van het stuk. De lossen scènes weeren niet het is opgebouwd, zijn lang niet alle evenen sterk, en overtuigen kon deze simplistische en eigenlijken wat onderwerps aandoende visie op kapitalisten en arbeiders zeker niet altijd. Maar daar stond veel goeds tegenover. De hoofd-figuur Meneer Puntila is al een vondst: een goedhartig-tollige kerel als hij maar dronken is, en dat is hij vaak; maar telkens komt er dan weer zo'n berorende periode van nuchterheid, en dan is hij — „men kan hem dat eigenlijken nauwelijks aantekenen, nietwaar?” — een ploertige bruin, die alleen maar oog heeft voor zijn eigen belangen en dan ook over de ruggen van zijn arbeiders grootgrondbezitter is geworden. Hans Tjomeyer maakte van deze figuur een onvergetelijke creatie, en werd voor-treffelijk gesceenooderd door de Matti van Bernard Droog. De scène, waarin dit tweetal in- men Puntila's dronken fantasie volgt en in de bibliotheek de meubels op elkaar stapelt om zo de Hifetmaaberg te besnijgen, was geroek- zo wel van opzet als van uitvoering. En ook de vertelling, die volkomen los van de handeling staat, maakte in de voorpraat van Hettj Beek diepe indruk. De stemming aan het slot is er een van grimme benusting. De knecht Matti spreekt het uit „Natuurlijk was geen vriend- schap mogelijk tussen jou en mij. De roes ver- dwijnt en 't leven eist weer: ik of jij”. Maar vooral geen sentimentalistiek. Al die tranen hel- pen niks. „We moeten 't hullen hierom maar verliezen”. Toch wel een merkwaardig einde voor een blijspel!

Landdag 8 december
„Kunst, kritiek, moraal“

Spreker is prof. dr. G. Stuijveling.
 Aanvang 10.30 uur, einde 16.15 uur.
 Kosten f. 2,50; voor donateurs en con-
 sumenten f. 0,50. Een lunch kan gees-
 veerd worden voor f. 2.—. Opgeven vóór
 28 november bij het secretariaat van
 HUMANISTISCHE STICHTING
 SOCORATES
 Oudegracht 152, Utrecht.

IK denk er ZO over

Kunstmatige bevruchting

HET artikel van de heer Schenk in M. en W. van 5 okt. '57 over kunstmatige inseminatie geeft mij aanleiding tot de volgende vragen en opmerkingen:

Komt er bij de verwekking van elk kind een psychiater, een psychiatrisch geschoold maatschappelijk werker en een psycholoog te pas? Wordt er bij elk paar, dat gaat trouwen een onderzoek naar gezondheid, aard en erfelijkheid ingesteld? Nee toch?

Als de gemeenschap zijn verantwoordelijkheid voelt t.a.v. het door k.i. verwekte kind, wat diens machteloze positie betreft tegenover de handelingen van zijn ouders, zijn de Kinderweeten toch ook hier van toepassing? Waarom moet hier een apart probleem van gemaakt worden? Onder deze groep komen heus geen „ongewenste kinderen” voor.

Mag men de vrouw vragen wat haar tot deze ongewone stap beweegt, of zou men de vrouw moeten vragen wat haar tot deze stap heeft geleid? En bovendien, wáár haalt men het recht vandaan deze vragen te stellen?

Het is dus wel een zeer onbeschikbare bevruchting met de intimiteit van het gezinsleven en een kinderloos gezin zo in een uitzonderingspositie te plaatsen en op een dermate minderwaardige manier psychisch op de ontdeelding te leggen, alleen omdat het ook graag kinderecht te krijgen heeft.

Dan lees ik nog: „In beginsel kan dit (de k.i.) ook bij een ongetrouwde vrouw geschieden.” Natuurlijk, want wie durft een ongehuwde vrouw in principe het recht op kinderen te ontzeggen?

Het slot van het artikel betekent dat deze

Kunstmatige inseminatie bij de mens

nieuwe methode in de toekomst op onmenselijke wijze misbruikt zou kunnen worden. Inderdaad. Maar in een democratische maatschappij is dat niet denkbaar.

Laten we liever het on-menselijke van nu bestrijden, dat al besloten ligt in het feit dat men de ongeschuwde vrouw en het kinderloze echtpaar zo in een uitzonderingspositie plaatst.

WAAR moet de staat zich wel en waar niet mee bemoeien?

De nota van ons Hoofd-Bestuur pleit met zoveel woorden voor een nadere bestudering van het probleem, doch laat door schemeren dat zij een regeling niet absurd vindt. Ik voor mij geloof evenals de inzender dat de staat hier zich niet mee moet bemoeien. Dit wil echter allerminst zeggen dat dit een terrein zonder moetlijkheden is: ik schat ze veel groter dan inzender doet, doch schaar mij ondanks deze gevoelens aan zijn kant. Het leven is vol spanningen en gevaaren, maar met weten en regelingen wordt het niet veel beter: aan de ene kant misshien wat winst, aan de andere kant verlies.

V. W. D. SCHENK

Een belangrijk onderwerp dat ons Humanisten stellig moet interesseren, werd in M. en W. van 21 september jl. aan de orde gesteld. Wij lezen daarin dat het dagelijks bestuurt van het Humanistisch Verbond een nota heeft gezonden aan leden van de Tweede Kamer, handelend over kunstmatige inseminatie bij de mens. Men moet daaruit de conclusie trekken, dat deze aangelegenheid binnen afzienbare tijd in de Kamer behandeld zal worden. Meer bekendheid te geven aan dit onderwerp kan dus van belang worden geacht.

In genoemde nota wordt uitgebreid ingegaan op de medisch-psychologische aspecten; ook de juridische en ethische kant worden in beschouwing genomen.

De nota wijst de K.I. niet zonder meer af; wijst op de ernst van de zaak en geeft aan het slot een paar raadgevingen.

In M. en W. van 5 oktober d.v. wijdt de heer Schenk een artikel aan de K.I. onder het opschrift: Kunstmatige bevruchting — vragen en consequenties.

Hierin wordt gewezen op de ernstige consequenties, die deze wijze van kinderverwekkingen oplevert. „Ook al wordt het in Nederland op zeer kleine schaal toegepast, men heeft hier geen ervaring en mist elke garantie, om de wetelijke, medische en psychologische consequenties van deze nieuwste verwerving van de genescap op verantwoordelijke wijze te overzien.” Aldus de aanvang van het artikel van de heer Schenk.

Alvorens het in de Kamer ter sprake gebracht wordt, is het wel zaak, dat deze aangelegenheden van verschillende zijde bekeken en besproken worden.

Ik vraag daarom een plaatsje in M. en W. voor hetgeen ik enige jaren geleden las in de Wereldspiegel, 2e jaargang, no. 1, hetgeen als aanvulling van reeds genoemde artikelen kan dienen.

Verkort weergegeven luidt het als volgt:

Kunstmatige inseminatie wordt de laatste jaren in de meeste landen zeer veel toegepast. De bedoeling is, van superieure mannelijke fokdieren zoveel mogelijk progenituur te krijgen... een beter nageslacht dus. Ook bij de mens is kunstmatige inseminatie al lang bekend, zij het met een andere doelstelling.

Was het niet Rachel, de vrouw van Isaac, die de doelstelling.

23 november 1957

Verslag I.H.E.U.-congres

Het verslag van het I.H.E.U.-congres gehouden in Londen van 26-31 juli 1957 is tegen betaling van f 5,- verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152 te Utrecht.

Giro nr. 304960.

In bovengenoemd geval heeft het medisch onderzoek uitgemaakt, dat de onvruchtbaarheid bij de man zit, de vrouw is normaal schikbaar ter wille van de goede zaak.

bloedtransfusie het geval is; zij stellen zich bekend, worden niet beloond, evenals dat bij van lichaam en geest voldoen. Zij blijven on-ernstig onderzoek en moeten aan hoge eisen van bloedtransfusie. Deze donors worden zeer verbonden, zoals wij dat hebben bij instellingen aan verbonden zijn. Ook zijn er „donors” aan hoogstaande mannelijke en vrouwelijke artsen den dergelijke stichtingen, waar kundige en ook in Engeland zijn in verschillende grote steden. Het onderzoek van de vrouwelijke artsen in Engeland heeft de „Eugenics Society of Britain” reeds vruchtbaarheidscentra gesticht in de omgeving van Londen. Manchester, Birmingham en een paar andere grote steden. In Amerika werd enige jaren geleden het aantal „tubebabies” (proeftuis-baby's) geschat op plm. 10.000.

Al zullen deze kinderen in de aanvang wel eens met maatschappelijke vooroordelen, te kampen krijgen, wat hun efficiënte aanpak van de moeder werd onderzocht en goed bevonden. De „bijside verwachting”, waarvan hier met recht sprake zal zijn, geeft de goede zekerheid dat ook het milieu niet te wensen zal overlaten.

DR. B. KRIBBURG

Adverteer in „Mens en Wereld“

Tarieven op aanvraag — Kleine advertenties: f 0,20 per woord

Administratie Humanistisch Verbond - Oudegracht 152, Utrecht - Tel. 030-10163

Ook Uw buitenkerkelijke buurman interesseert zich voor „Mens en Wereld“. Laat het hem lezen en maak hem abonneel!

KALENDER 1958

De humanistische weekkalender 1958, die zijn waarde niet alleen ontleent aan de fraaie uitvoering maar ook aan de opgenomen citaten (gekozen door H. G. Can-negijter) is reeds verkrijgbaar bij de gemeenschappen en bij het

CENTRAAL BUREAU HUMANISTISCH VERBOND,
Oudegracht 152, Utrecht, Tel. 030-10163,
post giro 304960.

PRIS: f 2,50

Bestelt tijdig!

CREMATIE

*Heeft u reeds een
codicil geschreven?
Wacht niet tot het
te laat is.
Op verzoek worden
codicil-formulieren
opname besproken.*

**VERENIGING
VOOR FACULTATIEVE
LIJKVERBRANDING**

Riouwstraat 186, 's-Gravenhage
Telefoon K 1700-554797

AURORA verkoopt zekerheid voor Uw gezin

Waarom zou U niet eens praten met één van onze vertegenwoordigers?

Een telefoontje of een briefje aan onderstaand adres is voldoende.

N.V. Levensverzekering-Maatschappij AURORA (opgericht 1887)

Amsterdam - Herengracht 62 - Telefoon 47006-42878

Laagontwikkelde gebieden

Over dit belangwekkende en actuele onderwerp is een rapport uitgebracht door de Commissie Mens en Maatschappij van het Humanistisch Verbond

Prijs 25 cent

Bestellingen te richten aan:
Centraal Bureau Humanistisch Verbond,
Oudegracht 152, Utrecht,
Post giro 304960, Telefoon 10163

WEEZENKAS

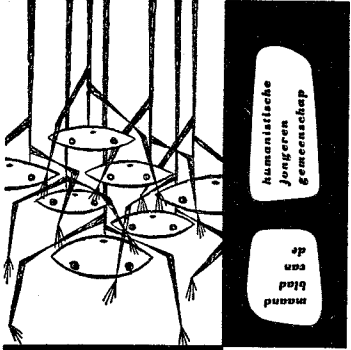
Vereniging op de grondslag van het beginsel: „Opvoeding zonder geloofsdogma“

Inlichtingen omtrent het lidmaatschap bij de Secretaris W. DE HAAS,
Adm. de Ruyterweg 234, Amsterdam-W

Gevr. netje huishoudster in gezin van mid-delbare leeftijd zonder kinderen.
Br. onder nr. nov. 6 bureau van dit blad.

Rust. jonge man vraagt kamer met pension in A'dam, liefst omg. Olymp. stadion.
Br. onder nr. nov. 5, bureau van dit blad.

LIBERTY

maandblad h.j.g.

redactie secr.: Johan hardik,
delistraat 5, enschede
administratie: mr. p. n. art-
zeniusweg 16, amsterdam-o.
abonnement f 2.— per jaar
h.j.g. te hardinxveld-glessendam.
post giro 584802 t.n.v. penningm.

wat leeft er onder de jongeren?

ANTWOORD

op kindervragen geeft de brochure

KINDEREN TUSSEN HUMANISME EN CHRISTENDOM

door A. J. Groenman-Deinum

In deze brochure behandelt de schrijfter de voorlichting over de godsdienst in de humanistische gezinsopvoeding.

Prijs f 0,75.

Deze nieuwe uitgave is verkrijgbaar bij
Centraal Bureau Humanistisch Verbond,
Oudegracht 152, Utrecht, Tel. 030-10163,
post giro 304960.

VREDESACTIE

Radical Pacifistisch Maandblad

onder redactie van Dr. W. J. JONG en H. KUYSTEN

Administratie-adres: Postbus 246, Rotterdam
Post giro 445129 • Abonnementsprijs f 5.— per jaar

Dame 66 jaar wil huishouding verzorgen van oudere heer of dame (geen zwaar werk), tegen kost en inwoning.
Brieven onder no. nov. 4, bureau v. d. bl.

Gevraagd door bejaarde dame, gestofteerde zit-slaapkamer met pension en zondig licht verpleging, liefst Hilversum. Tot f 200.— p.m. Brieven aan T.O. van Kregten, Vaartweg 137, Hilversum.